

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки

Кафедра інформатики та програмної інженерії

3bit

з лабораторної роботи №3 з дисципліни
«Алгоритми та структури даних-1.
Основи алгоритмізації»

«Дослідження ітераційних циклічних алгоритмів»

Вариант 18

Виконав студент ІП-12 Кушнір Ганна Вікторівна
(шифр, прізвище, ім'я, по батькові)

Перевірів _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ 2021

Лабораторна робота 3

Дослідження ітераційних циклічних алгоритмів

Мета – дослідити подання операторів повторення дій та набутти практичних навичок їх використання під час складання циклічних програмних специфікацій.

Варіант 18

Задача. Задане дійсне число x . Послідовність $a_1, a_2, \dots, a_n$ утворена за законом

$$a_n = \frac{x^n}{(2n)!}, n = 1, 2, \dots$$

Отримати суму $a_1 + a_2 + \dots + a_k$, де k – найменше ціле число, що задовольняє двом умовам: $k > 10, |a_k| < 10^{-5}$.

- Постановка задачі.** Початковим даним є дійсне число x , яке вводиться користувачем з клавіатури. Результатом розв'язку є дійсне число Sum – сума n членів послідовності, заданих формулою n -го члена a_n .
- Побудова математичної моделі.** Складемо таблицю імен змінних.

Змінна	Тип	Ім'я	Призначення
Дійсне число x	Дійсний	x	Початкове дане
Член послідовності	Дійсний	a	Проміжна величина
Номер члену послідовності	Цілий	n	Лічильник
Сума k членів послідовності	Дійсний	Sum	Результат

Таким чином, математичне формулювання задачі зводиться до задання початкових значень змінних: $n:=1, a:=x/2, \text{Sum}:=a$, а далі циклічне повторення виконання дій: $n:=n+1, a:=(a*x)/(2*n*(2*n-1)), \text{Sum}:=\text{Sum}+a$, поки не буде виконано дві умови: $n > 10$ та $|a_n| < 0.00001$. Але оскільки перевірку виконання обох цих умов важко задати в одному циклі, необхідно розбити алгоритм на два цикли з повторенням тих самих дій, але за різних умов. Для розв'язання цієї задачі буде використано цикл з передумовою (основну схему).

Додаткові функції: для перевірки другої умови буде використано функцію $\text{abs}()$, яка повертає модуль числа.

Програмні специфікації запишемо у псевдокоді та графічній формі у вигляді блок-схеми.

Крок 1. Визначимо основні дії.

Крок 2. Деталізуємо дію присвоєння початкових значень змінним.

Крок 3. Деталізуємо дію обчислення суми перших 11 членів послідовності (для виконання умови $k > 10$).

Крок 4. Деталізуємо дію обчислення суми для всіх членів послідовності від a_1 до a_n , де $|a_n| < 10^{-5}$.

3. Псевдокод алгоритму.

Крок 1

початок

введення x

присвоєння початкових значень змінним n , a та Sum

обчислення суми Sum перших 11 членів послідовності

обчислення суми Sum всіх членів послідовності від a_1 до a_n

виведення Sum

кінець

Крок 2

початок

введення x

$n := 1$

$a := x / 2$

$Sum := a$

обчислення суми Sum перших 11 членів послідовності

обчислення суми Sum всіх членів послідовності від a_1 до a_n

виведення Sum

кінець

Крок 3

початок

введення x

$n := 1$

$a := x / 2$

$Sum := a$

повторити

поки $n < 11$

$n := n + 1$

$a := (a * x) / (2 * n * (2 * n - 1))$

$Sum := Sum + a$

все повторити

обчислення суми Sum всіх членів послідовності від a_1 до a_n

виведення Sum

кінець

Крок 4

початок

введення x

$n := 1$

$a := x / 2$

$Sum := a$

повторити

поки $n < 11$

$n := n + 1$

$a := (a * x) / (2 * n * (2 * n - 1))$

$Sum := Sum + a$

все повторити

повторити

поки $abs(a) \geq 0.00001$

$n := n + 1$

$a := (a * x) / (2 * n * (2 * n - 1))$

$Sum := Sum + a$

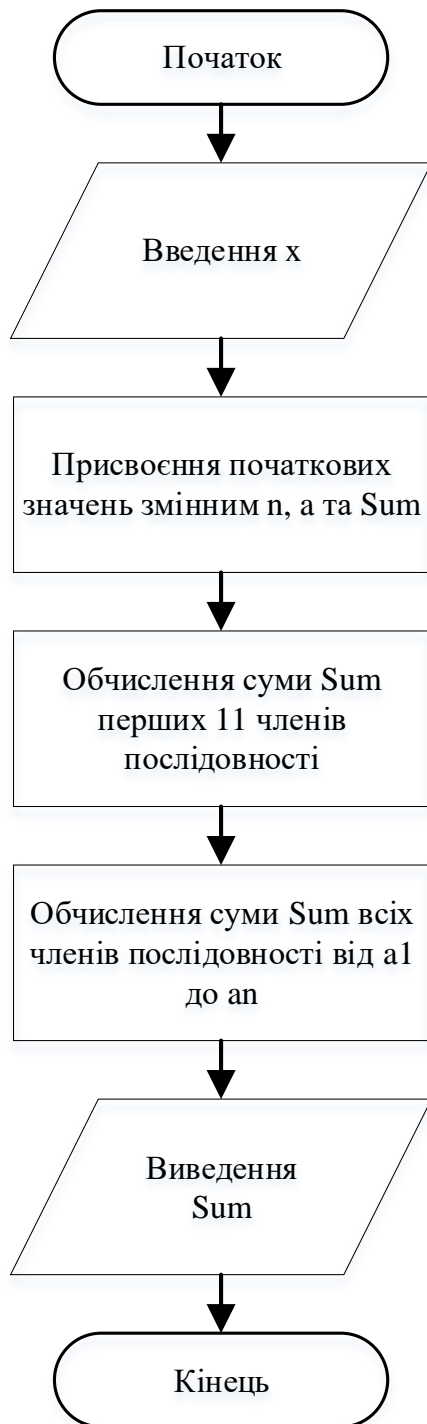
все повторити

виведення Sum

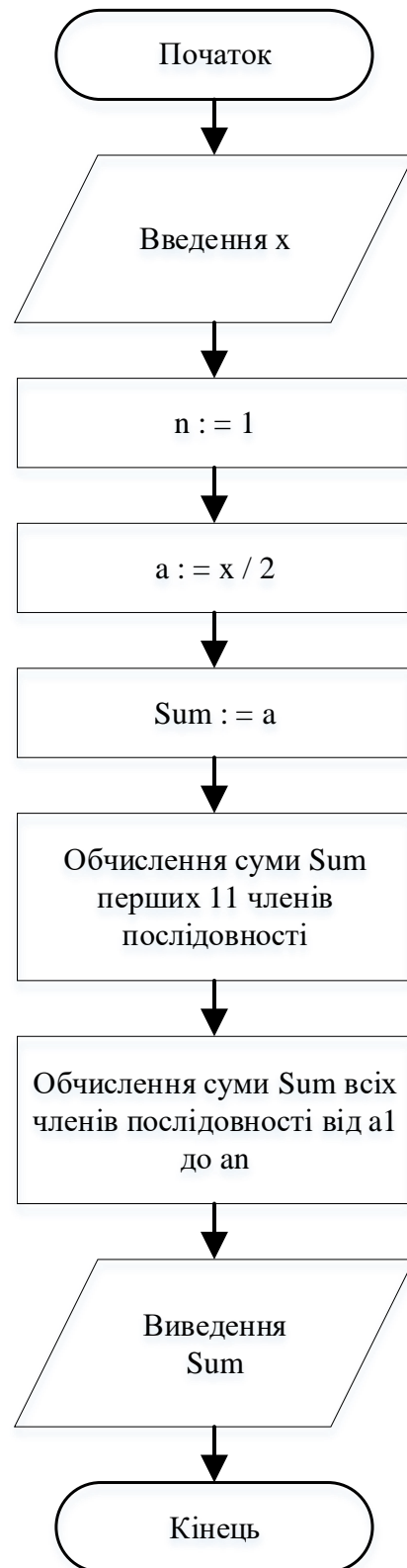
кінець

4. Блок-схема алгоритму.

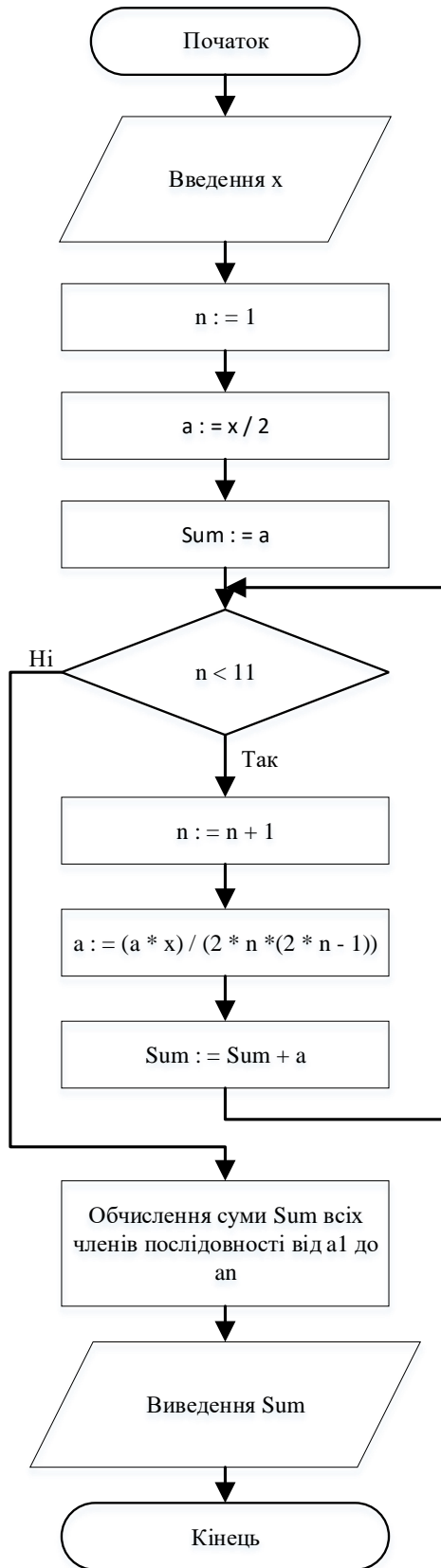
Крок 1

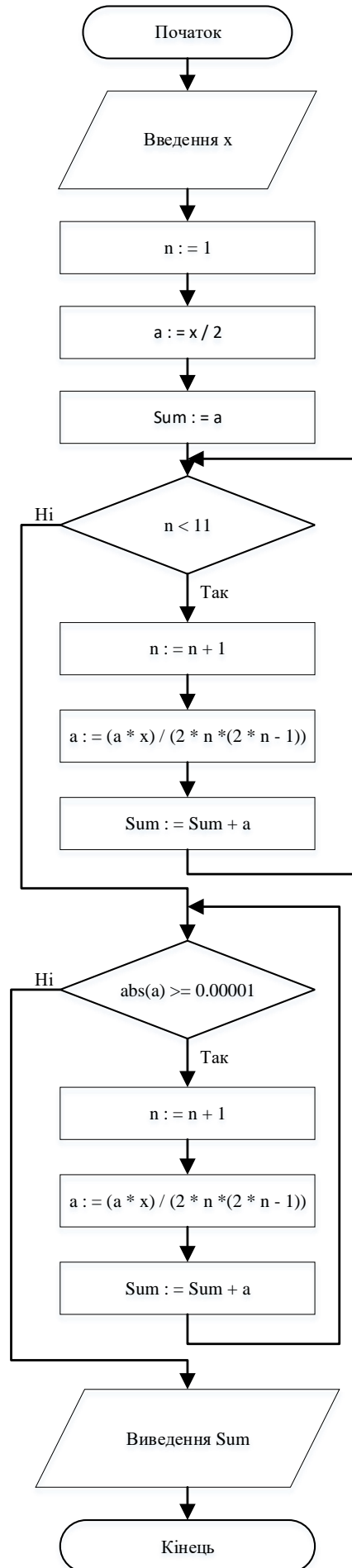
Крок 2

Крок 3

Крок 4

5. *Випробування алгоритму.* Перевіримо правильність алгоритму на довільних конкретних значеннях початкових даних:

Блок	Дія
	Початок
1	Введення $x = 11$
2	$n = 1$
3	$a = 11/2 = 5.5$
4	$Sum = 5.5$
5.1	$n < 11$ – так Тоді $n = 1+1 = 2$ $a = (5.5*11)/(2*2*(2*2-1)) = 5.04167$ $Sum = 10.54167$
5.2	$n < 11$ – так Тоді $n = 2+1 = 3$ $a = (5.04167*11)/(2*3*(2*3-1)) = 1.84861$ $Sum = 12.390278$
5.3	$n < 11$ – так Тоді $n = 3+1 = 4$ $a = (1.84861*11)/(2*4*(2*4-1)) = 0.36312$ $Sum = 12.753398$
5.4	$n < 11$ – так Тоді $n = 4+1 = 5$ $a = (0.36312*11)/(2*5*(2*5-1)) = 0.04438$ $Sum = 12.79778$
5.5	$n < 11$ – так Тоді $n = 5+1 = 6$ $a = (0.04438*11)/(2*6*(2*6-1)) = 0.003698$ $Sum = 12.801476$
5.6	$n < 11$ – так Тоді $n = 6+1 = 7$ $a = (0.003698*11)/(2*7*(2*7-1)) = 0.0002235$ $Sum = 12.8016997$
5.7	$n < 11$ – так Тоді $n = 7+1 = 8$ $a = (0.0002235*11)/(2*8*(2*8-1)) = 0.0000102452$ $Sum = 12.8017099$
5.8	$n < 11$ – так Тоді $n = 8+1 = 9$ $a = (0.0000102*11)/(2*9*(2*9-1)) = 3.68291503E-7$

	Sum = 12.80171029
5.9	n < 11 – так Тоді n = 9+1 = 10 a = (3.68291503E-7*11)/(2*10*(2*10-1)) = 1.06610526E-8 Sum = 12.8017103
5.10	n < 11 – так Тоді n = 10+1 = 11 a = (1.06610526E-8*11)/(2*11*(2*11-1)) = 2.53834587E-10 Sum = 12.8017103
5.11	n < 11 – ні
6	abs(a)=abs(2.53834587E-10)>=0.00001 – ні
7	Виведення Sum = 12.80171
	Кінець

6. *Висновки.* На цій лабораторній роботі було досліджено подання операторів повторення дій та було набуто практичних навичок їх використання під час складання циклічних програмних специфікацій.